

Desembre de

INFORME DE CONJUNTURA I SEGUIMENT DE LA SEQUERA

Servici de Documentació, Publicacions i
Estadística Departamental

**COMUNITAT
VALENCIANA**

ÍNDIX

1.	RESUM.....	3
2.	INDICADORS AGROMETEOROLÒGICS.....	4
	2.1 Temperatures i precipitacions.....	4
	2.2 Reserva d'humitat del sòl.....	7
	2.3 Índex de precipitació estandarditzat (índex de sequera)	7
	2.4 Vent	8
3.	SITUACIÓ DELS EMBASSAMENTS I ELS RECURSOS CIRCULANTS.....	9
	3.1 Xúquer	10
	3.2 Segura	11
	3.3 Transvasament Tajo-Segura	13
4.	DANYS PUNTUALS I SEQUERA EN CULTIUS.....	15
5.	ESTAT DELS CULTIUS.....	16
	5.1 Cereals de gra.....	17
	5.2 Tubèrculs	17
	5.3 Industrials	18
	5.4 Farratgeres.....	19
	5.5 Hortícoles.....	19
	5.6 Cítrics	24
	5.7 Fruïters de fruit carnós.....	25
	5.8 Fruïters de fruita seca	28
	5.9 Vinya.....	29
	5.10 Olivar.....	29
	5.11 Garrofera	30
	5.12 Pastures	31
6.	Annexos.....	32
	6.1 Índex de quadres	32
	6.2 Índex de gràfics	32
	6.3 Índex de mapes	32
	6.4 Índex de fonts	32

1. RESUM

El mes de desembre de 2023 va ser **molt càlid** a la Comunitat Valenciana quant a temperatures, segons AEMET, amb una temperatura mitjana de 10,3 °C, que va superar en 1,4 °C la del període de referència 1991-2020. Quant a les precipitacions, l'acumulat mensual, amb tan sols 3,7 l/m², va ser un 92 % inferior al de la mitjana climàtica del període 1991-2020 i, globalment, el mes es va qualificar de **molt sec**.

El percentatge d'**humitat del sòl** va empitjorar lleugerament respecte a la situació de final del mes anterior, tant en les capes superficials com en les capes profundes.

Pel que fa a la **reserva hídrica**, a final de desembre havia disminuït lleugerament el volum embassat respecte a novembre a la conca del Segura, i es va mantindre pràcticament el mateix nivell a la conca del Xúquer, mentre que en el subsistema Entrepeñas-Buendía havia augmentat.

En relació amb l'estat dels cultius, en els **cereals d'hivern** la falta de pluges i les temperatures altes van fer que en moltes zones continuaren retardant les sèmbrs i en les ja sembrades es van observar problemes de nascència. En els **cereals d'estiu**, els camps d'arròs es van mantindre inundats durant el mes.

Quant a les **hortalisses**, la disminució de les temperatures nocturnes va afavorir l'evolució dels cultius hortícoles d'hivern com la carxofa i les cols.

Pel que fa als **cítrics**, les temperatures elevades i l'escassetat de precipitacions van afavorir el bon ritme de la recol·lecció, però van provocar que als cítrics els costara adquirir les propietats organolèptiques adequades. Va finalitzar la collita de la clementina clemenules i va començar, en els emplaçaments més precoços, la de mandarines híbrides com la tangold. Va continuar durant el mes la collita de les taronges navelina, Newhall i sal-lustiana. Van començar els talls de taronges com nàvel late i lane late.

Respecte als **fruiters**, va prosseguir la campanya de la varietat Hass. En alguns fruiters, com el cirerer, les condicions meteorològiques van provocar desequilibris fisiològics que van provocar una floració extemporània. La majoria de les espècies es trobaven en repòs hivernal.

Amb la parada vegetativa de l'**ametler** es van fer podes i labors de condicionament del terreny.

En la **vinya de vinificació** es van dur a terme tasques de manteniment, poda i tractaments fitosanitaris, mentre que en el **raïm de taula** va concloure en els últims dies del mes la collita de la varietat Aledo, amb la qual cosa es va posar fi a la temporada de raïm de taula a la comarca.

Quant a l'**olivar**, va continuar la recol·lecció de l'oliva. Es van apreciar rendiments en oli inferiors als habituals.

2. INDICADORS AGROMETEOROLÒGICS

2.1 Temperatures i precipitacions

A la Comunitat Valenciana el mes de desembre de 2023 va ser molt càlid quant a les temperatures i molt sec en relació amb la pluviometria, segons AEMET. La temperatura mitjana, 10,3 °C, va superar en 1,4 °C la de la climatologia de referència (1991-2020) i la precipitació mitjana acumulada, amb tan sols 3,7 l/m², va ser un 92 % inferior a la de la mitjana climàtica del període 1991-2020 (47,7 l/m²).

Si les comparem amb les proporcionades per la xarxa SIAR de l'IVIA, s'aprecia que la temperatura mitjana registrada va arribar als 11,2 °C (0,9 °C superior als registres d'AEMET), i la precipitació mitjana va arribar a 3,4/m², un poc inferior a la de l'Agència Estatal.

En el quadre següent es poden observar les temperatures mitjanes i la precipitació acumulada del mes de desembre.

Desembre de 2023	T mitjana mín. °C	T mitjana mitjana °C	T mitjana màx. °C	Precipitació mitjana (l/m ²)
Alacant	11,5	11,5	18,5	3,3
Castelló	11,2	11,2	18,2	4,3
València	11,0	11,0	18,4	2,7
C. Valenciana	11,2	11,2	18,4	3,4

Quadre 1. Temperatures i precipitacions mitjanes¹

Desagregant les dades entre temperatures mínimes i màximes s'aprecia la gran diferència tèrmica que va haver-hi entre els dies i les nits. Les nits van tindre una anomalia de temperatura pròxima a la mitjana normal (+0,2 °C), mentres que en les màximes diürnes va ser de +2,6 °C. Esta gran amplitud tèrmica (diferència entre mínimes i màximes) va ser provocada pel predomini de nits amb cel ras i vent fluix en el període de l'any en què les nits són més llargues, la qual cosa afavorix que les mínimes descendisquen de manera notable i es produïsqen gelades en fons de vall i altiplans de l'interior, en què el vent queda en calma a la nit.

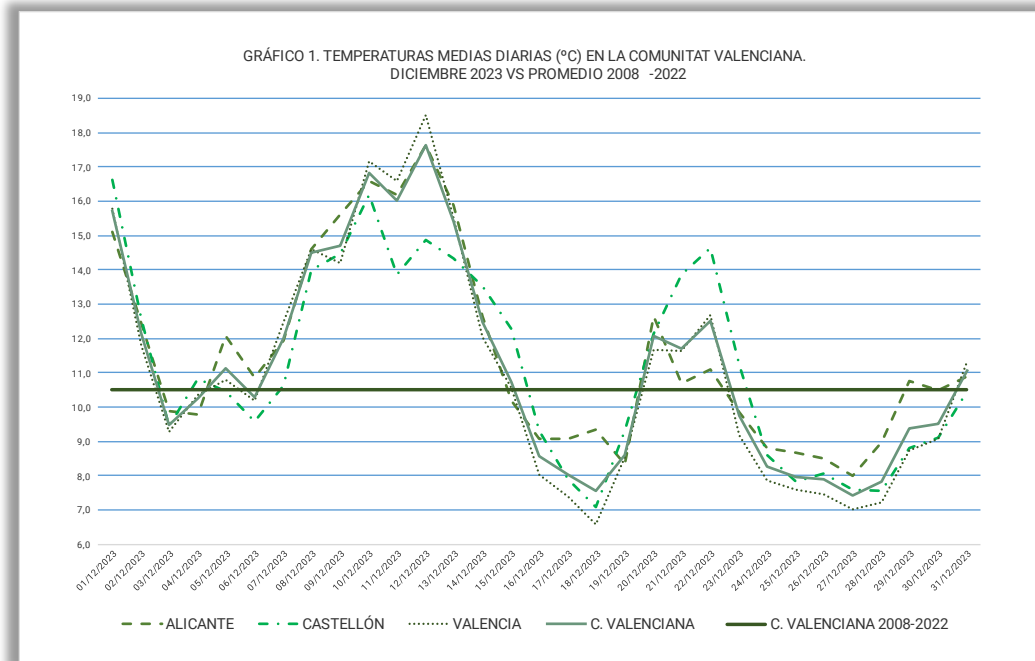
Els dies 11 i 12 molts observatoris van registrar la temperatura màxima absoluta en un mes de desembre. Entre estos va destacar Novelda, amb 29,1 °C el dia 12, que és la temperatura més alta d'un mes de desembre a la Comunitat Valenciana. A la ciutat de València es van aconseguir 27,3 °C el dia 11, la temperatura més alta a la ciutat des de, almenys, 1869. A l'aeroport de València es va superar durant dos dies consecutius el màxim històric del mes, i van destacar els 27,7 °C del dia 11.

Les temperatures més baixes es van obtindre els dies 19 i 27, amb gelades en fons de vall i altiplans de l'interior de València, amb registres de -9,0 °C a Ademuz, -7,4 °C a Villena, -6,9 °C a Fontanars i -6,7 °C a Jalance. Per la seua part en les estacions de la Xarxa SIAR, les mínimes més baixes registrades

es van observar el dia 19 amb $-6,7\text{ }^{\circ}\text{C}$ a Campo Arcís i el dia 27 amb $-6,6\text{ }^{\circ}\text{C}$ a Villena i $-6,5\text{ }^{\circ}\text{C}$ en Campo Arcís.

En el gràfic següent s'aprecia l'evolució diària de les temperatures mitjanes a les tres províncies i a la Comunitat Valenciana.

Gràfic 1. Temperatures mitjanes diàries¹

Pel que fa a les precipitacions, l'acumulat mensual va ser de tan sols $3,7\text{ l/m}^2$, que és un 92 % inferior al de la mitjana climàtica del període 1991-2020 ($47,7\text{ l/m}^2$) i, globalment, el mes es va considerar com a molt sec, el tercer més sec del segle, després del 2012 i 2015.

A les tres províncies el caràcter va ser molt sec, amb un dèficit del 94 % a Alacant i València, i del 87 % a Castelló.

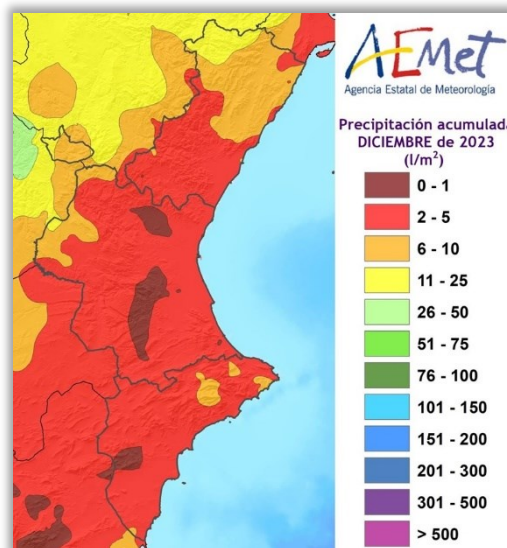
L'únic dia de pluges significatives va ser el 7, quan van ser quasi generalitzades, encara que dèbils. Els $7,2\text{ l/m}^2$ observats a Morella va ser la màxima precipitació acumulada en 24 hores eixe dia.

En quasi el 80 % del territori la precipitació va ser inferior a 5 l/m^2 . Els màxims acumulats durant el mes es van registrar a Fredes, amb $12,0\text{ l/m}^2$, i a Morella, amb $11,6\text{ l/m}^2$.

Gràfic 2. Precipitació diària i acumulada²

En el mapa següent s’observa la precipitació acumulada el desembre de 2023 a la Comunitat Valenciana.

Mapa 1. Precipitació acumulada²

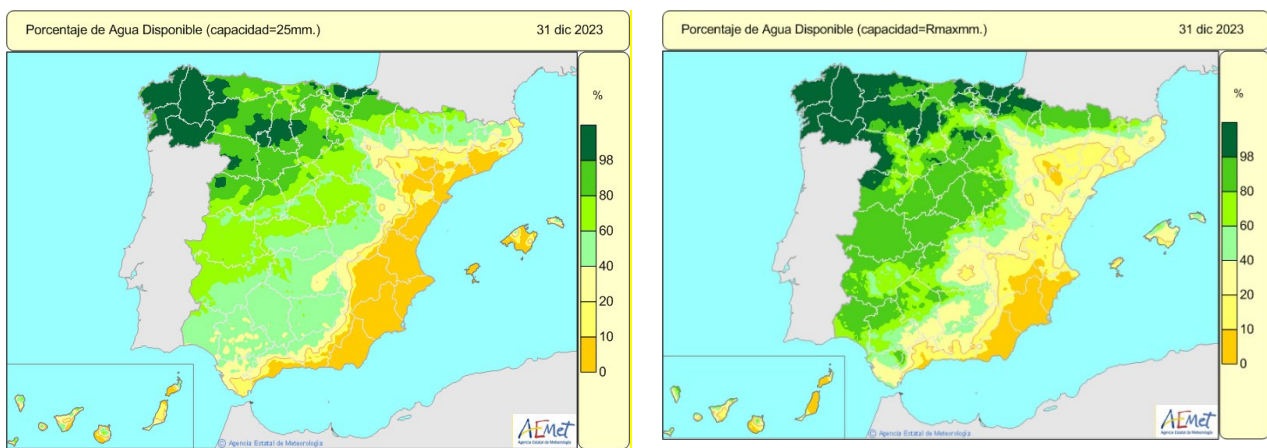
En funció de la precipitació normal en cada punt, el mes va molt sec en el 83 % del territori i sec en el 17 %.

2.2 Reserva d'humitat del sòl

El Butlletí Hídric Nacional, elaborat decennalment per AEMET, recull la situació de la humitat del sòl referida al percentatge d'aigua disponible per a les plantes, en la capa superficial i en profunditat (profunditat de les arrels) per a tot el territori nacional.

Així, segons el balanç hídric de data 31/12/2023, el percentatge d'humitat, en les capes superficials es va mantindre per davall del 10 % en quasi tot el territori de la Comunitat.

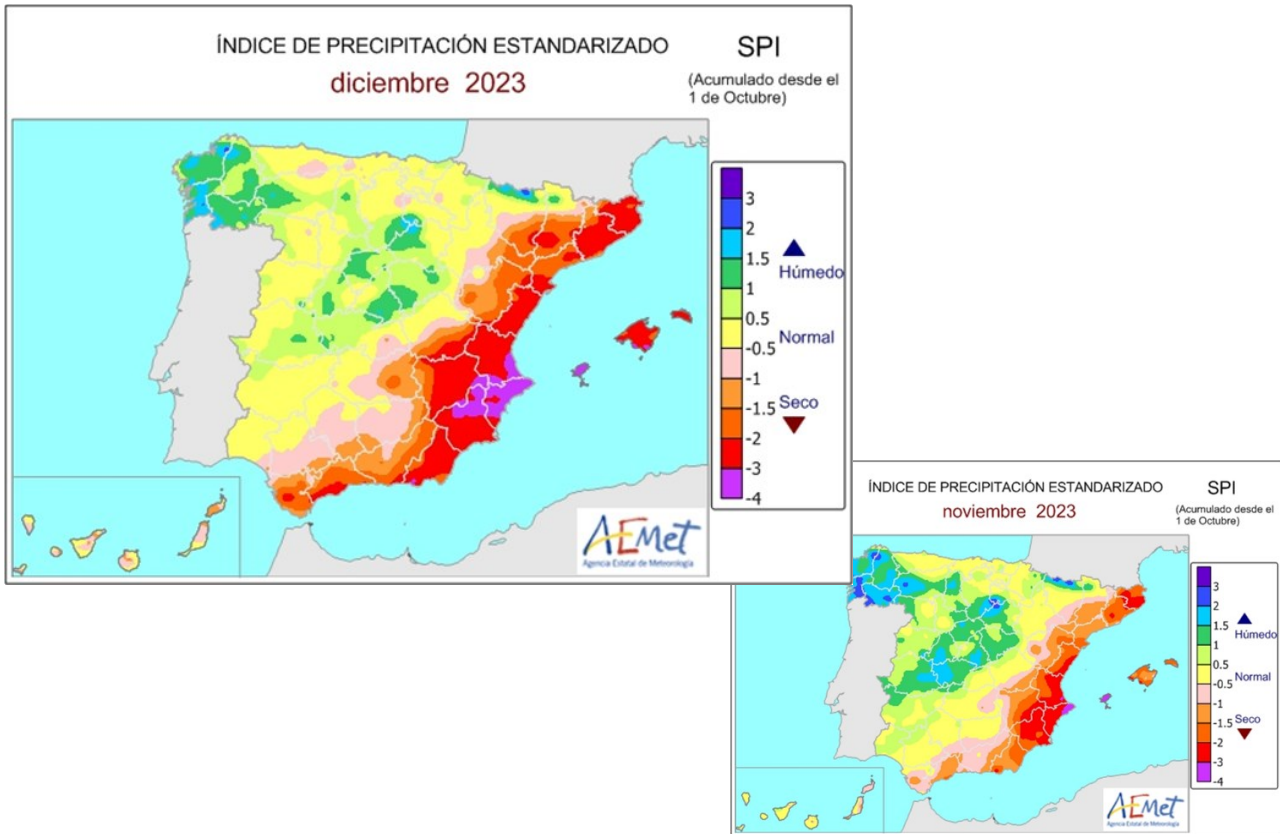
Quant a la reserva en les capes profundes la situació va ser molt similar a la de final del mes anterior. En una zona xicoteta del nord del Baix Maestrat el percentatge d'humitat va mantindre valors entre el 40 % i el 60 %. En la resta del territori de la província de Castelló i a la província de València van predominar valors entre el 20 % el 40 %, mentres que a la província d'Alacant van prevaldre els valors inferiors al 10 %.

Mapa 2. Reserva d'humitat del sòl²

2.3 Índex de precipitació estandarditzat (índex de sequera)

L'índex de precipitació estandarditzat (SPI), que elabora mensualment AEMET, és un indicador de l'aigua acumulada des de l'inici de l'any agrícola (1 de setembre) i es va situar en desembre de 2023 en valors entre -2 i -3 vegades la desviació estàndard a la província de Castelló i a la major part de la província de València. Mentres que al litoral sud de la província de València i en una part important de la província d'Alacant este índex va aconseguir valors entre -3 i -4. Amb tot això va empitjorar de manera significativa respecte al mes anterior.

Mapa 3. Índex de precipitació estandarditzat²

2.4 Vent

Quant al vent, no es van produir episodis significatius. La màxima ratxa registrada per la Xarxa SIAR va ser de 19,7 km/h a l'estació de Benicarló.

3. SITUACIÓ DELS EMBASSAMENTS I ELS RECURSOS CIRCULANTS

La gestió de l'aigua embassada que proveïx la Comunitat Valenciana correspon en un 74,6 % a la Confederació Hidrogràfica del Xúquer i el 25,4 % restant, a la Confederació Hidrogràfica del Segura.

Pel que fa al transvasament Tajo-Segura, té molta transcendència per al regadiu de la Comunitat Valenciana. Una part de la superfície regable de la província d'Alacant rep, a través d'esta infraestructura, aigua dels embassaments de la capçalera del Tajo (sistema Entrepeñas-Buendía).

Les variacions respecte del mes anterior, l'any 2022 i les mitjanes del mateix mes dels últims 5 i 10 anys s'observen en la taula següent.

	CAP. TOTAL (hm ³)	DESEMBRE 2023		NOVEMBRE 2023		VAR. % DES.- NOV.	DESEMBRE 2022 (%)	MITJ. 5 ANYS (%)	MITJ. 10 ANYS (%)
		Embassat (hm ³)	%	Embassat (hm ³)	%				
Xúquer	2.698	1.183	43,8	1.181	43,8	0	55,6	45,4	39,9
Segura	1.134	211	18,6	217	19,1	-0,5	33,7	32,4	36,5
Entrepeñas- Buendía	2.518	603	24,0	532	21,1	2,9	23,7	24,5	-

Quadre 2. Situació dels embassaments³

A final de desembre havia disminuït lleugerament el volum embassat respecte del mes anterior a la conca del Segura, i es va mantindre pràcticament el mateix nivell a la conca del Xúquer, mentres que en el subsistema Entrepeñas-Buendía havia augmentat. A la conca del Xúquer, l'aigua embassada era inferior a la del mateix mes de l'any anterior i la mitjana dels últims cinc, però superava la mitjana dels deu últims anys.

D'acord amb els plans especials de sequera (PES), s'utilitza un sistema doble d'indicadors, que diferencia les situacions de sequera prolongada (entesa com un fenomen natural) de les d'escassetat (relacionades amb problemes conjunturals en l'atenció de les demandes).

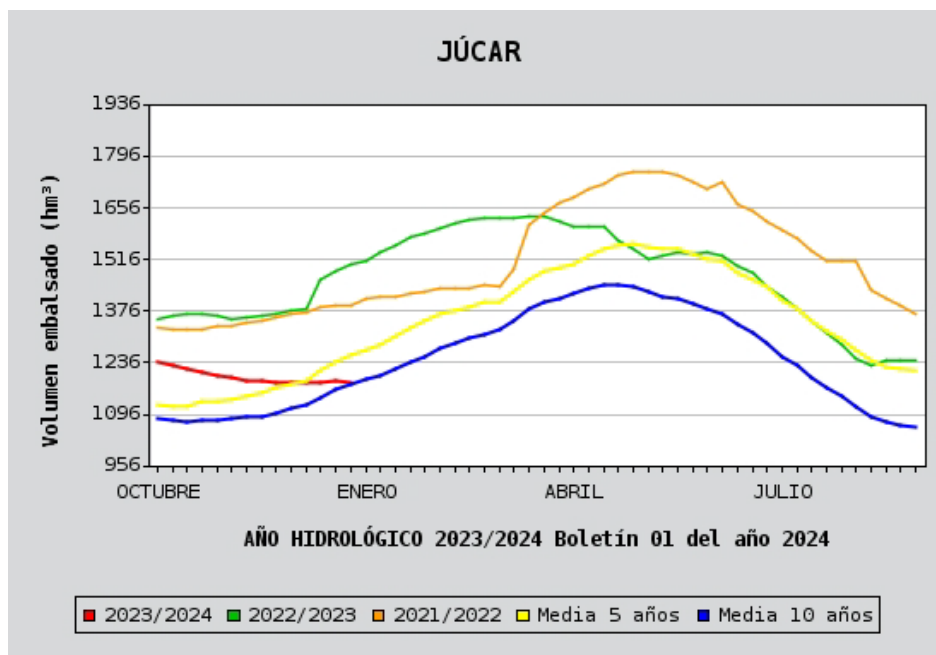
Quant a l'escassetat conjuntural, els **indicadors d'escassetat** eren de normalitat en la unitat territorial d'escassetat (UTE) del Tajo Mitjà (Entrepeñas-Buendía). En la Confederació Hidrogràfica del Segura la situació es va mantindre en prealerta en l'UTE capçalera i en alerta en l'UTE del sistema principal, mentres que les UTE dels rius del marge esquerre i els rius del marge dret van seguir dins de la normalitat. En l'àmbit de la Confederació Hidrogràfica del Xúquer va passar a alerta en l'UTE Sénia-Maestrat, a emergència en l'UTE Palància-les Valls i a prealerta en l'UTE Marina Alta, mentres que va mantindre l'estat de normalitat en la resta d'UTE Millars-Plana de Castelló, Túria, Xúquer, Serpis, Marina Baixa i Vinalopó-Alacantí.

Pel que fa als **indicadors de sequera prolongada** en l'àmbit de la Confederació Hidrogràfica del Tajo, la UTS del Tajo capçalera (Entrepeñas-Buendía) al final de desembre es va mantindre en absència de sequera prolongada; el mateix va ocórrer en totes les unitats territorials del Segura que van continuar sense sequera prolongada. Quant a les unitats territorials de sequera del Xúquer, les UTS del Millars - la Plana de Castelló, Palància - les Valls, Baix Túria i Magre es van mantindre en sequera prolongada, la UTS de Mig Xúquer va passar a sequera prolongada, mentres que la resta d'UTS va estar sense sequera.

3.1 Xúquer

El volum d'aigua emmagatzemat en el sistema d'embassaments del Xúquer va disminuir en tan sols 2 hm³ respecte del mes de novembre, per la qual cosa el percentatge d'ocupació va passar en el 43,8 %. Va mantindre valors superiors a la mitjana dels últims deu anys, però inferiors a la mitjana dels últims cinc anys i el percentatge d'ocupació va ser inferior al del mateix mes de l'any anterior (55,6 %).

Gràfic 3. Estat de la reserva hídrica a la conca del Xúquer²

Els **indicadors d'escassetat** de la conca del Xúquer reflecteixen la impossibilitat, de manera conjuntural, d'atendre les demandes en situacions de disponibilitat hídrica reduïda. El valor de l'índex d'estat d'escassetat (IEE) per a cada unitat territorial d'escassetat (UTE) al llarg de l'últim any es pot observar en la taula següent:

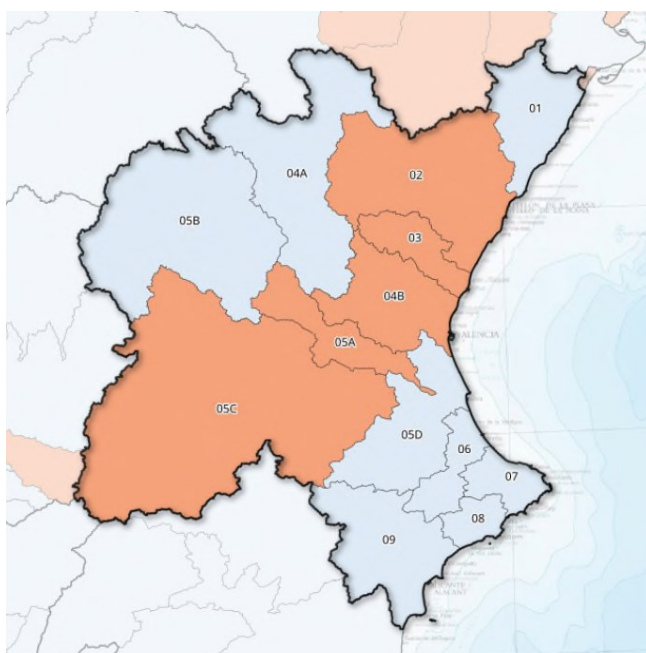
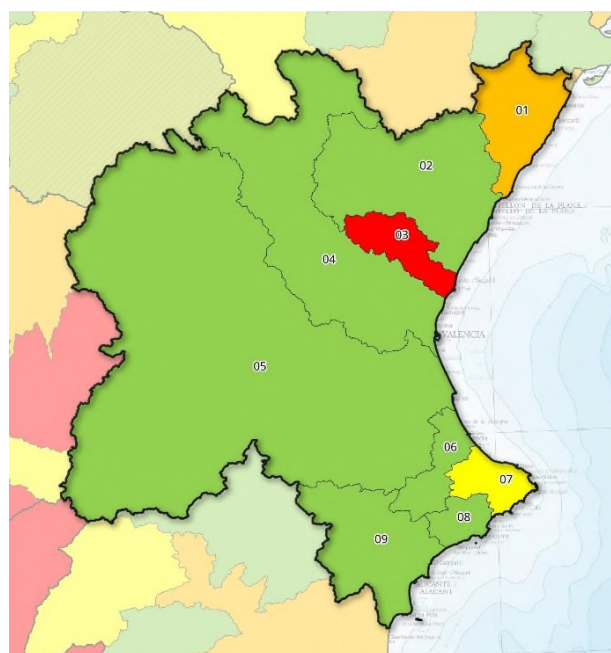
COD	UTE	ENE	FEB	MAR	ABR	MAY	JUN	JUL	AGO	SEP	OCT	NOV	DIC
080.01	Cenia-Maestrazgo	0,710	0,500	0,560	0,430	0,420	0,460	0,450	0,490	0,700	0,570	0,180	0,100
080.02	Mijares-Plana Castellón	0,670	0,660	0,610	0,530	0,450	0,580	0,580	0,530	0,500	0,500	0,440	0,350
080.03	Palància-Los Valles	0,610	0,620	0,510	0,380	0,340	0,330	0,440	0,330	0,370	0,220	0,100	0,090
080.04	Turia	0,860	0,820	0,800	0,710	0,650	0,730	0,750	0,720	0,700	0,680	0,580	0,520
080.05	Júcar	0,860	0,830	0,700	0,590	0,540	0,600	0,650	0,700	0,730	0,730	0,750	0,680
080.06	Serpis	0,610	0,650	0,580	0,560	0,590	0,670	0,700	0,720	0,710	0,580	0,460	0,340
080.07	Marina Alta	0,690	0,710	0,640	0,370	0,380	0,500	0,610	0,630	0,590	0,350	0,250	0,100
080.08	Marina Baja	0,560	0,530	0,510	0,470	0,470	0,550	0,580	0,600	0,620	0,540	0,440	0,360
080.09	Vinalopó-Alacantí	0,840	0,860	0,420	0,240	0,590	0,640	0,640	0,640	0,660	0,580	0,490	0,450

ESCENARIS:

Normalitat ■ Prealerta ■ Alerta ■ Emergència ■

Quadre 3. Índex d'escassetat a la conca del Xúquer. Evolució mensual⁴

A continuació, es mostra el mapa de sequera prolongada i d'escenaris d'escassetat en la demarcació hidrogràfica del Xúquer del mes de desembre de 2023. Les UTS Millars - la Plana de Castelló, Palància - les Valls, Baix Túria i Magre van seguir en sequera prolongada i la UTS Mig Xúquer va passar a este estat.

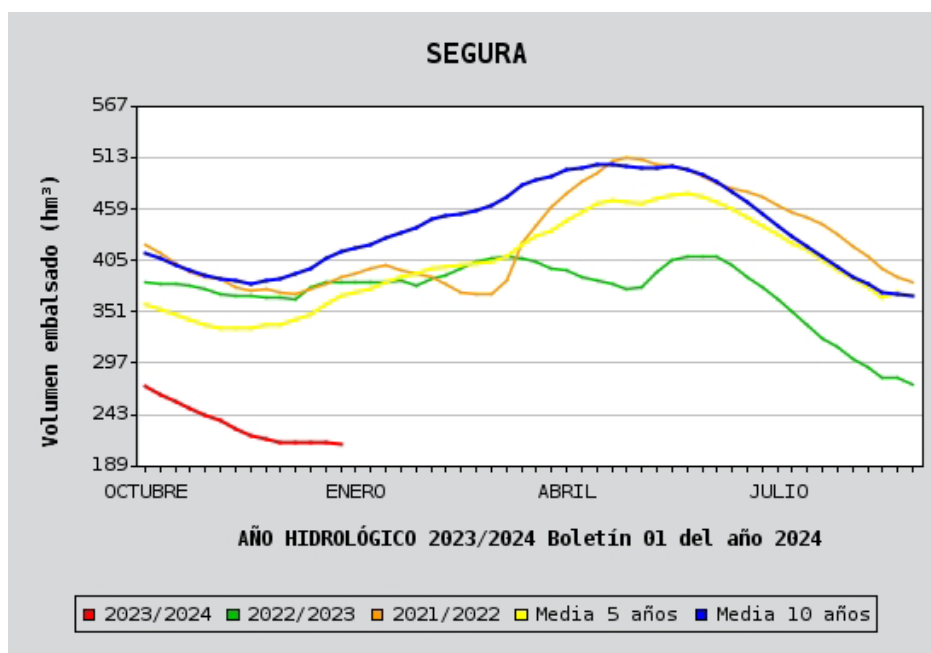
Mapa 4. Sequera prolongada per UTS a la conca del Xúquer⁴Mapa 5. Escenaris d'escassetat per UTE a la conca del Xúquer⁴

3.2 Segura

El volum d'aigua emmagatzemat en el sistema d'embassaments del Segura va disminuir 6 hm³ respecte del mes de novembre, ja que va passar de 217 hm³ a 211 hm³. El percentatge d'ocupació va

ser del 18,6 %, inferior al del mateix mes de l'any anterior (33,7 %), així com a la mitjana dels últims cinc anys (32,4 %) i a la dels deu últims anys (36,5 %).

Gràfic 4. Estat de la reserva hidràulica a la conca del Segura²

Els **indicadors d'escassetat** de la conca del Segura reflecteixen la impossibilitat, de manera conjuntural, d'atendre les demandes en situacions de disponibilitat hídrica reduïda. El valor de l'índex d'estat d'escassetat (IEE) per a cada unitat territorial d'escassetat (UTE) al llarg de l'últim any es pot observar en la taula següent:

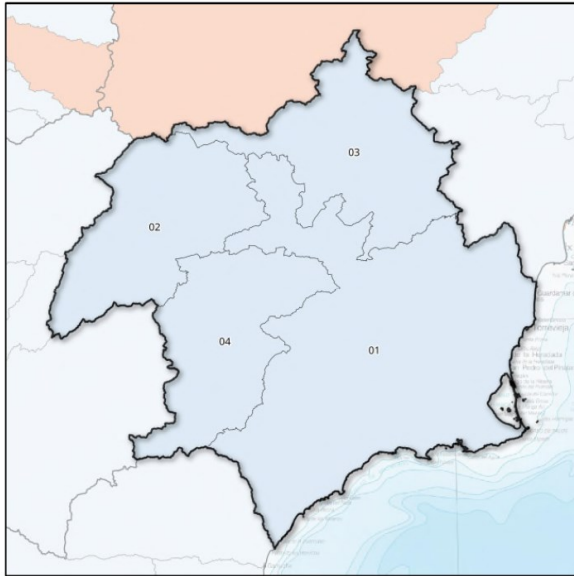
COD	UTE	ENE	FEB	MAR	ABR	MAY	JUN	JUL	AGO	SEP	OCT	NOV	DIC
070.01	Sistema Principal (y Global)	0,455	0,464	0,447	0,387	0,348	0,352	0,302	0,248	0,234	0,222	0,242	0,242
070.02	Cabecera	0,000	0,318	0,197	0,000	0,347	0,408	0,431	0,454	0,470	0,431	0,397	0,363
070.03	Ríos Margen Izquierda	0,229	0,098	0,282	0,000	0,528	0,560	0,604	0,675	0,580	0,536	0,514	0,557
070.04	Ríos Margen Derecha	0,049	0,152	0,124	0,000	0,441	0,533	0,599	0,606	0,619	0,628	0,531	0,544

ESCENARIS:

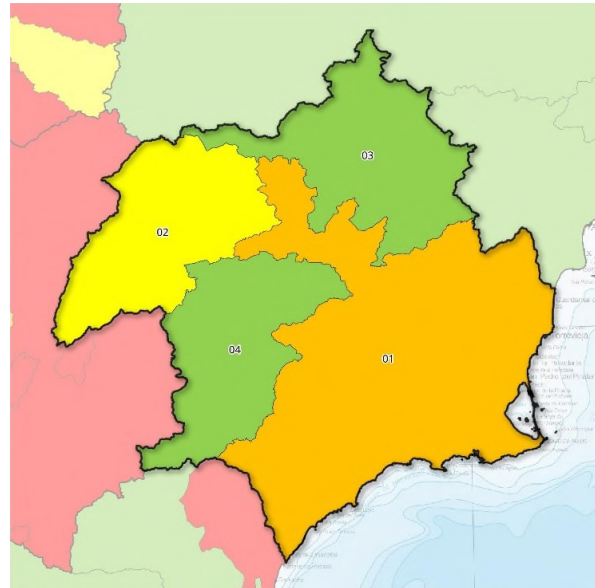
Normalitat ■ Prealerta ■ Alerta ■ Emergència ■

Quadre 4. Índex d'escassetat a la conca del Segura. Evolució mensual⁴

A continuació, es mostra el mapa de sequera prolongada i d'escenaris d'escassetat en la demarcació hidrogràfica del Segura del mes de desembre de 2023. S'aprecia que totes les UTS van continuar sense sequera prolongada.

Mapa 6. Sequera prolongada per UTS a la conca del Segura⁴

Mapa 7. Escenaris d'escassetat per UTE a la conca del Segura⁴

3.3 Transvasament Tajo-Segura

A final del mes de desembre de 2023, les existències del conjunt d'embassaments Entrepeñas-Buendía van arribar als 603 hm³, xifra superior a la del mes anterior (532 hm³). El percentatge d'ocupació es va situar en 24,0 %, lleugerament per damunt del valor de l'any anterior, per davall de la mitjana dels últims cinc anys (24,5 %).

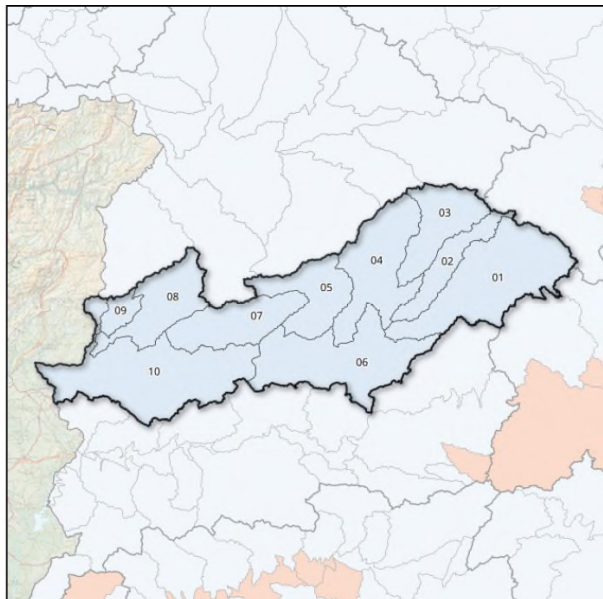
L'UTE Tajo Mitjà utilitza com a indicador de l'estat d'escassetat les reserves dels embassaments d'Entrepeñas i Buendía. D'acord amb este paràmetre, la unitat territorial d'escassetat va continuar en estat de normalitat.

Quant a l'indicador de sequera prolongada, la UTS de capçalera va mantindre l'estat d'absència de sequera prolongada.

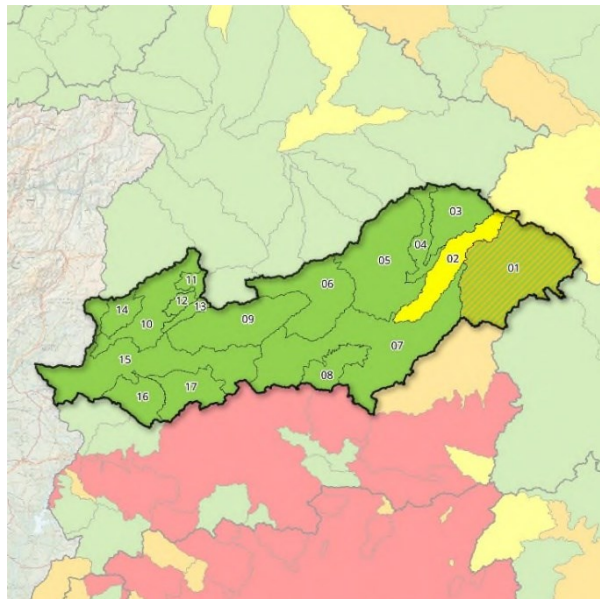
COD	UTS	ENE	FEB	MAR	ABR	MAY	JUN	JUL	AGO	SEP	OCT	NOV	DIC
030.01	Cabecera	0,620	0,600	0,550	0,390	0,340	0,320	0,340	0,390	0,380	0,380	0,660	0,650

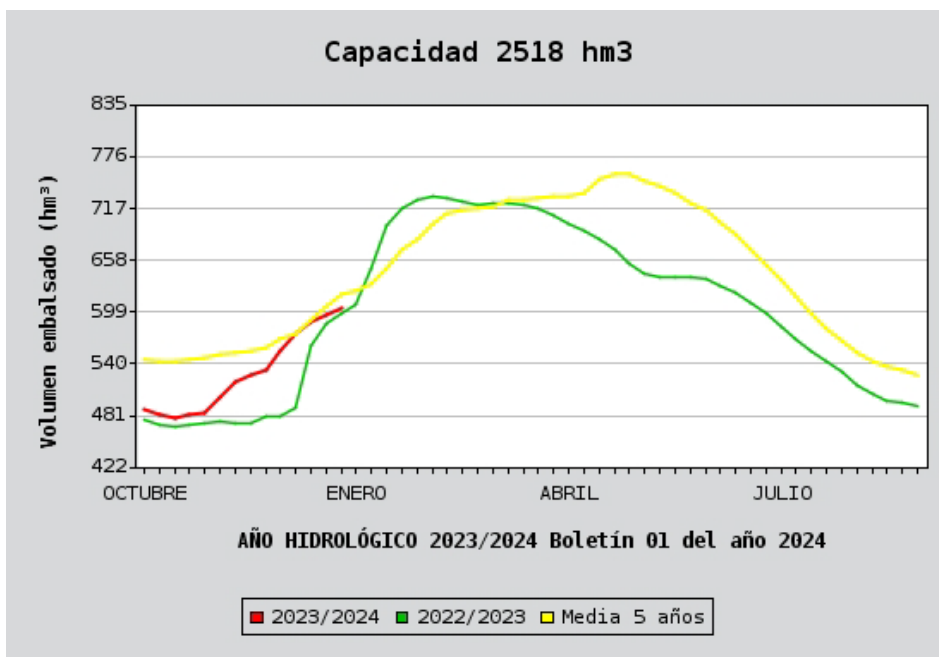
Quadre 5. Indicadors de sequera prolongada a la capçalera del Tajo. Evolució mensual⁴

Mapa 8. Sequera prolongada per UTS a la conca del Tajo⁴

Mapa 9. Escenaris d'escassetat per UTE a la conca del Tajo⁴

Gràfic 5. Estat de la reserva hidràulica en el subsistema Entrepeñas-Buendía⁵

4. DANYS PUNTUALS I SEQUERA EN CULTIUS

El mes de desembre, igual que els mesos anteriors, es va caracteritzar per les temperatures elevades i per l'escassetat de precipitacions. Esta situació va causar diverses incidències en els cultius que, a vegades, no van presentar l'estat fenològic que els corresponia en esta època de l'any:

Alacant

Les temperatures altes, acompanyades per poques precipitacions en els últims mesos, van ocasionar desequilibris fisiològics en alguns cultius, com és el cas d'alguns cirerers al Comtat i a l'Alcoià, amb flors i fruits quallats recentment, impropis del mes de desembre. Addicionalment, l'escassetat de precipitacions va dificultar el manteniment de cobertes vegetals, així com el ferratge per al bestiar.

València

El mes de desembre no es van apreciar danys directes derivats d'inclemències meteorològiques a la província.

Castelló

La meteorologia del mes de desembre amb predomini de temperatures suaus i pràcticament absència de pluges no va afavorir l'evolució correcta dels **fruiters caducifolis**, que requerixen hores fred per a un desenvolupament bo i per a regular el seu cicle vegetatiu. Les hores fred es comencen a acumular quan les plantes passen més de 60 minuts a temperatures inferiors a 7 °C, condicions que van ser escasses durant el mes.

El repòs hivernal o dormància prepara l'arbre per a la floració primaveral i, davant de l'absència d'hores fred o bé davant d'una curta duració d'estes, l'arbre pot presentar a la primavera retard i irregularitat en la brotada de gemmes, floració escassa o anòmala, la qual cosa pot portar a una mala collita, bé per pocs fruits quallats, per fruits de calibre xicotet o per presentar deformacions.

Es van produir brotades inusuals a conseqüència de les temperatures suaus de desembre. Es va poder observar la brotada de cirerers i ametlers. En els cirerers que, en alguns casos, van arribar a florir al novembre i al desembre es va apreciar el quallat d'algunes flors. Això va provocar un gasto de reserves per als cirerers, que pot influir negativament en la pròxima campanya. També en el cultiu de l'ametler es va veure un estat fenològic inusual de fulles expandides durant desembre, quan l'estat normal és que l'ametler presente al desembre un estat nu.

La falta de precipitacions en els tres últims mesos, amb acumulats que no van arribar als 10 l/m² per mes, van provocar que es començara a notar la conseqüència de la falta d'aigua sobretot en els cultius de secà.

La producció de **tòfona** en secà també es va veure notablement reduïda per la falta de precipitacions, i en les parcel·les en regadiu, les poques tòfones trobades van aparèixer podrides o ben cucades en alguns casos, i no es van poder comercialitzar.

Al novembre i principi de desembre, es va procedir a fer la sembra de **cereal d'hivern**. Principalment, es duia a terme en parcel·les de secà i depèn de les condicions meteorològiques per a evolucionar correctament. L'escassetat de pluges va dificultar la nascència del cereal. Alhora, molts agricultors van decidir posposar-ne la sembra. Esta demora es va produir perquè s'esperà que arribaren pluges per a prendre la decisió de sembrar i assegurar-se una nascència correcta i, al seu torn, decidir quanta superfície dedicar a la sembra.

El fet que no arribaren pluges a final de desembre i l'escassa previsió de pluges per a principi de gener va fer que en les zones ramaderes els agricultors es decantaren per fer sembres més tardanes amb cereals de primavera perquè s'utilitzen per al pasturatge en verd a dent.

D'altra banda, els cultius de regadiu en general també van acusar la falta de precipitacions entre octubre i desembre i van requerir aportacions d'aigua, la qual cosa va implicar un increment dels costos de producció perquè no es va poder prescindir de cap reg.

La **campanya cítrica** també es va veure perjudicada, en part, per les condicions meteorològiques que van provocar que els cítrics no adquiriren les propietats organolèptiques adequades. Alhora, i a conseqüència dels vents de ponent del mes de novembre, els arbres van perdre fulles i es van assecar branques, la qual cosa va provocar que es debilitaren i els fruits tingueren calibres xicotets.

Una altra conseqüència de les temperatures elevades sobre el cultiu dels cítrics va ser que es produïren diverses floracions extemporànies que van originar una altra fructificació paral·lela de fruits de calibre xicotet, que possiblement no arribaran a ser recol·lectats i que van provocar que l'arbre no acabara de desenvolupar adequadament els seus fruits.

A partir de novembre i fins a final de desembre la situació de les **pastures** va empitjorar. L'escassetat de precipitacions i les temperatures elevades de l'últim trimestre van fer patent la falta d'aigua en les pastures. Els ramaders es van veure obligats a subministrar alimentació externa i a tornar a aportar aigua als animals mitjançant camions cisterna, cosa que ja van fer el primer trimestre de l'any.

Les temperatures altes i l'escassetat de precipitacions dels mesos d'octubre, novembre i desembre van provocar una floració efímera que va afectar l'**apicultura**, ja que va fer que s'activara l'instint de les abelles d'eixir a libar, però davant de l'escassa flor, l'única cosa que van aconseguir va ser esgotar les seues reserves en una època en què haurien d'entrar en repòs hivernal. Els apicultors es van veure forçats a subministrar alimentació externa per a evitar que la mortalitat fora més alta amb l'augment consegüent de costos que això suposa.

L'escassetat de precipitacions de l'últim trimestre de l'any a la província ha contribuït al fet que s'agreugen els danys en els cultius per la presència de **fauna silvestre**. Esta fauna silvestre, formada per senglars, cabirols, cabres i llebres, entre d'altres, davant de la falta d'aliments i d'aigua en el medi natural, cada vegada s'acosta més a les explotacions agràries i ramaderes, provoca la destrucció d'infraestructures i plantacions i transmet malalties, la qual cosa ocasiona pèrdues considerables.

5. ESTAT DELS CULTIUS

5.1 Cereals de gra

Cereals d'hivern

- **Alacant:** la falta persistent de pluges del mes va continuar marcant la sembra de cereals d'hivern en totes les comarques. Així, amb l'excepció d'algunes parcel·les a la Marina Baixa i a les zones més humides de l'Alt Vinalopó, les superfícies de secà de totes les comarques productores romanien en guaret i tan sols es va iniciar la sembra en les de regadiu.
- **Castelló:** la climatologia del mes, caracteritzada per temperatures suaus per a l'època i l'escassetat de precipitacions, no va acompanyar la sembra del cereal. Als Ports, zona cerealística de la província per excel·lència, les precipitacions caigudes durant desembre van ser molt escasses. Les parcel·les de labor que van ser sembrades a final de novembre i principi de desembre van començar a mostrar dificultat en la nascència per falta d'aigua, ja que el sòl estava molt sec. Altres agricultors van decidir al desembre postergar la sembra a dates futures. Esta demora va ser deguda al fet que van estar esperant l'arribada de pluges per a prendre la decisió de sembrar i assegurar-se una correcta nascència i, al seu torn, decidir quanta superfície dedicar a la sembra. L'absència quasi total de pluges del mes, i l'escassa previsió de pluges per a principi de gener, va fer que en les zones ramaderes els productors de cereals es decantaren per realitzar sembres més tardanes amb cereals de primavera perquè el bestiar les utilitze per al pasturatge en verd a dent.
- **València:** als Serrans els cereals es trobaven en fase de germinació. Al Racó d'Ademús l'escassetat prolongada de precipitacions va provocar que les sembres tardorenques de cereal foren molt escasses. Els guarets tampoc es van poder utilitzar com a pastures per al bestiar extensiu degut a l'alt contingut en matèria seca residual. A la Plana d'Utiel-Requena els cereals es van situar en l'estadi principal 1 (desenvolupament de les fulles). A la Vall d'Albaida van continuar les labors de preparació de les terres per a la sembra perquè la falta de pluges havia impedit començar la campanya.

Cereals d'estiu

Arròs

- **Alacant:** la marjal de Pego a la Marina Alta va romandre inundada durant el mes.
- **Castelló:** els arrossars de les localitats de la Llosa i Xilxes van romandre inundats.
- **València:** els camps d'arròs seguien inundats o s'estava procedint al fangueig.

Dacsa

- **València:** al Racó d'Ademús la dacsa farratgera no havia aconseguit aconseguir el grau d'humitat adequat, a causa de la sequedat ambiental extrema que havia patit, amb rendiments inferiors als dels anys anteriors.

5.2 Tubèrculs

Moniato

- Alacant: al Baix Segura i al Baix Vinalopó van finalitzar les arrancades de moniato roig i blanc. Els últims tubercles agafats tenien una qualitat apropiada, encara que amb una reducció general en dimensió i en nombre, derivats de la baixa tuberització per les temperatures altes que han afavorit el creixement vegetatiu.

Xufa

- València: en la xufa de l'Horta Nord es va dur a terme la crema de la part aèria de la planta i es van aplicar regs per solc per a preparar el sòl i, una vegada en saó, fer mecànicament la collita del tubèrcul.

Creïlla

- Alacant: a l'Alt Vinalopó van prosseguir les arrancades de creïlla de verdet amb una qualitat bona del tubèrcul. Les últimes plantes que restaven per collir, que van estar exposades a les gelades, pràcticament havien perdut la fulla, per la qual cosa la recol·lecció era imminent. Per part seua, al Baix Segura i al Baix Vinalopó es van iniciar, en la segona quinzena del mes, les arrancades de creïlla de verdet, amb un percentatge important de creïlla de grandària xicoteta.
- Castelló: la sembra de creïlla es va veure afavorida per la climatologia favorable del mes. No obstant això, les pluges de centre d'Europa van produir escassetat de llavor de creïlla, la qual cosa va originar l'augment del preu de la sement i l'encariment del cost de producció.
- València: una vegada preparat el terreny, es va procedir a la sembra de la creïlla de primera estació a l'Horta Nord.

5.3 Industrials

Aromàtiques

- València: al Racó d'Ademús es va optar per suspendre segues el mes de desembre pel desenvolupament escàs de les plantacions.

5.4 Farratgeres

Alfals

- Alacant: al Baix Segura i al Baix Vinalopó van continuar les segues, amb un estat general bo de les plantes, el desenvolupament de les quals es va veure afavorit per les temperatures altes.
- València: al Racó d'Ademús l'alfals presentava un desenvolupament pobre a l'abril.

5.5 Hortícoles

Bleda

- Alacant: en les plantacions del Baix Segura, amb l'alentiment del ritme de tall durant el mes de desembre, va augmentar la disponibilitat de bleda per a collir. Les fulles van presentar una qualitat òptima.

All

- Alacant: al Baix Segura es va incrementar la quantitat d'all tendre per a arrancar. Les peces van presentar bona qualitat, amb més grandària dels caps, així com la longitud i el diàmetre de la tija adequats. Per part seua, a les parcel·les de l'Alt Vinalopó la recol·lecció se solapava amb la plantació i la nascència de parcel·les noves, amb un estat sanitari general bo del cultiu.

Carxofa

- Alacant: al Vinalopó Mitjà la collita de la varietat calicó, que s'havia iniciat tímidament a la fi del mes de novembre, va augmentar el seu ritme al desembre, quan les peces van arribar a tindre un calibre 12 o superior. A esta es va sumar la collita de la varietat blanca de Tudela. Cal destacar els danys importants ocasionats per la fauna salvatge, principalment per conills, a més de senglars i arruís. Al Baix Segura es va accelerar el desenvolupament dels capítols amb les temperatures altes, i va augmentar la quantitat de carxofa. Esta es tallava amb poca grandària per a consumir-la en fresc o per a indústria. Al Baix Vinalopó, les temperatures altes de la primera part del mes van provocar una reducció de la compacitat d'algunes de les peces, així com un allargament dels capítols. La disponibilitat de producte va ser alta en la primera part del mes, amb una disminució en les últimes setmanes en què, amb el descens de les temperatures, les bràctees d'alguns dels capítols van presentar les primeres lesions provocades pel fred. Finalment, cal apuntar que a la comarca de l'Alacantí es van iniciar els talls en la zona de Mutxamel i al terme d'Alacant.
- Castelló: la baixada tèrmica gradual nocturna del mes va afavorir la compactació de la flor que el consumidor demanda. El desenvolupament del cultiu, tant a la zona del Baix Maestrat com a la zona de la Plana Alta, va prosseguir amb una normalitat total.
- València: a l'Horta Nord i a l'Horta Sud va continuar la collita de la carxofa. Després del tall de la primera tongada, les plantacions vegetaven adequadament, afavorides per les temperatures suaus de les últimes setmanes del mes de desembre.

Api

- Alacant: al Baix Segura es van mantindre els trasplantaments i la recol·lecció amb un ritme notable i amb una qualitat apropiada. A conseqüència de les temperatures altes, es va observar en molts casos l'alentiment en el desenvolupament de la base de les plantes acompanyat d'un allargament de la tija. Cal assenyalar la realització d'aplicacions fitosanitàries a base de *Bacillus thuringiensis* per possibles atacs de pugó. Respecte a l'Alt Vinalopó va finalitzar la campanya amb una qualitat generalitzada bona i, excepte alguns problemes d'alternària, un bon estat sanitari. Algunes de les parcel·les s'anaven a quedar previsiblement sense collir, per no haver assolit una grandària comercial adequada, a causa de la tardor seca i calorosa.

Albergina

- Alacant: al Baix Vinalopó, una vegada conclòs el mes anterior la producció a l'aire lliure, van prosseguir els talls en hivernacle, on predominava el calibre M amb una qualitat bona i un color apropiat de la pell.

Bròcoli

- Castelló: el bròcoli es va veure molt afavorit per la baixada de temperatures nocturnes que es va iniciar a mitjan desembre. Este bot tèrmic entre les temperatures diürnes i les nocturnes va afavorir que la capça estiguera més compacta. A més, la climatologia favorable, amb poques pluges i, per tant, humitats, va afavorir que les plantacions no tingueren problemes fúngics.

Carabasseta

- Alacant: als hivernacles del Baix Segura i del Baix Vinalopó van continuar els talls, i va destacar el calibre M, amb unes dimensions i una qualitat adequades. En els últims dies del mes, amb el descens de les temperatures, va disminuir la producció.
- Castelló: pràcticament tota la carabasseta blanca que quedava a la província, principalment en la zona de la Plana Alta, procedia de parcel·les en hivernacles que van presentar una qualitat bona fins a mitjan desembre quan van començar a baixar les temperatures nocturnes, que van provocar que s'acabara arrancant les últimes parcel·les en hivernacle dedicades a este cultiu. El mateix va ocórrer al Baix Maestrat amb la carabasseta verda, on, a final de desembre, es van fer els últims talls. En les dos zones es van acabar d'arrancar les últimes parcel·les per a abordar la preparació dels terrenys per a la futura campanya de primavera.

Carabassa

- Alacant: a la comarca del Comtat es van fer les últimes fases de la recol·lecció amb un cert retard respecte a l'any anterior. Es va constatar una reducció general de la collita, així com uns calibres més reduïts i una certa baixada de la qualitat, ocasionats, entre altres factors, per la segona floració observada en el cultiu.

Ceba

- **Alacant:** al Baix Segura va continuar la campanya de ceba tendra. Les peces van presentar un diàmetre adequat dels bulbs i una qualitat òptima de la fulla. Pel que fa al Vinalopó Mitjà, les recol·leccions es van solapar amb l'inici de plantacions noves. Finalment, en la zona de Sant Vicent a l'Alacantí van acabar els trasplantaments sense grans incidències fitosanitàries.

Col de cabdell

- **Alacant:** va prosseguir la collita, amb un pes mitjà de les peces al Baix Segura entre l'1,5 kg i els 3,5 kg, i entre 2 kg i 3 kg al Baix Vinalopó, on les cols presentaven una compacitat apropiada a les dos comarques. De la mateixa manera, a l'Alt Vinalopó es van mantindre els talls amb alguns problemes puntuals de calibre baix i poca consistència associats a les temperatures altes durant la tardor.

Floricol

- **Alacant:** al Baix Segura les peces van presentar una compacitat apropiada i un pes mitjà d'1,5 kg, mentres que al Baix Vinalopó este es va situar entre 1,20 kg i 1,75 kg. Cal assenyalar l'absència de problemes relacionats amb la humitat tipus botritis o podridures durant esta campanya. A l'Alt Vinalopó van finalitzar els talls, amb una qualitat bona generalitzada del cultiu, mentres que a l'Alacantí prosseguia la plantació d'esqueixos.
- **Castelló:** el cultiu de coliflor es va veure molt afavorit per la baixada de temperatures nocturnes que es va iniciar a mitjan mes i que va afavorir que la capça estiguera més compacta. L'escassetat de pluges va ajudar que les plantacions no tingueren problemes fúngics.

Escarola

- **Castelló:** la meteorologia del mes va ser favorable per a l'evolució del cultiu, amb l'inconvenient que molta producció va arribar al moment òptim de recol·lecció al mateix temps, la qual cosa va provocar saturació del mercat.

Espàrrec

- **Alacant:** a l'Alt Vinalopó es van fer segues. Cal destacar el manteniment dels regs a la tardor per a afavorir les reserves del cultiu.

Espinacs

- **Alacant:** la recol·lecció al Baix Segura va prosseguir amb ritme estable i amb unes dimensions i una qualitat de la fulla adequades. Mentrestant, a l'Alt Vinalopó van finalitzar els talls de les últimes parcel·les i es van fer treballs de condicionament de cara als pròxims cultius.

Fava

- **Alacant:** amb les temperatures altes del mes va augmentar la producció de fava Mutxamel al Baix Vinalopó. Les baines tenien una bona qualitat i una reducció notable de les deficiències per rovell a causa de l'ambient sec de les últimes setmanes.

- Castelló: durant el mes van evolucionar correctament les faves que van ser sembrades a principi de setembre i la recol·lecció del qual començarà previsiblement a mitjan gener en les zones extraprimerenques.

Bajoca

- Alacant: als hivernacles del Baix Vinalopó la disponibilitat de bajoca fina es va reduir en la segona quinzena del mes i les baines recol·lectades van presentar unes dimensions òptimes i una qualitat apropiada.
- Castelló: va prosseguir la collita de bajoques, tant verdes com blanques, principalment a la zona de la Plana Alta. La qualitat comercial de les bajoques va disminuir a conseqüència del descens tèrmic nocturn. El mateix va succeir amb el fesol blanc. A esta mena de fesol se li dedica una superfície de cultiu menor i el seu consum és similar al del tirabec, ja que són utilitzats en l'elaboració d'arrossos típics festius a la província. A final de desembre, es va procedir a fer els últims talls de bajoques i a arrancar pràcticament totes parcel·les que encara continuaven d'este cultiu per a començar el condicionat dels terrenys per als cultius de primavera.

Encisam

- Alacant: en algunes de les parcel·les del Baix Segura l'encisam romà va presentar deficiències de compacitat perquè, amb les temperatures altes del mes, es va produir l'espigueig. El pes de les peces va augmentar durant la segona quinzena. A més, l'augment de la disponibilitat no va ser acompanyat d'un ritme més alt de collita, per la qual cosa es van acumular en camp encisams amb poca qualitat i amb afeccions per *tipburn* i alternària, per la qual cosa es van començar a llaurar alguns camps. Per la seua banda, en les partides dels Bassars i la Vallverda, al Baix Vinalopó, van prosseguir els talls iniciats a final del mes anterior. A l'Alacantí, a la zona de Bacarot i Canyada del Fenollar a Alacant, les plantacions van continuar desenvolupant-se una vegada acabada la plantació escalonada de les diferents varietats.
- Castelló: les condicions climàtiques benèvols i la no previsió de temporals a curt termini van afavorir que es mantinguera el trasplantament de plàntules d'encisam al desembre, i d'esta manera es va poder tindre més escalonament de la producció a llarg termini. Les plantacions d'encisams trasplantats amb anterioritat van prosseguir el bon desenvolupament afavorides per la climatologia. A conseqüència de l'hivern suau es van produir problemes de pugó que van obligar a fer tractaments fitosanitaris en algunes explotacions, encara que, en general, un maneig bo dels enemics naturals va ser suficient.

Nap, napicol i xirivia

- Alacant: a l'Alt Vinalopó es van mantindre els talls de xirivia i per a final de mes tan sols quedaven per collir les parcel·les més retardades. A les zones més propenses a l'acumulació d'humitat es van registrar danys puntuals de xancre en les arrels. A l'Alt Vinalopó la napicol es trobava en plena recol·lecció i va presentar una qualitat bona, amb una presència escassa de bacteris en la fulla com la *Xanthomonas sp.* En l'etapa final es van poder observar uns certs

danys ocasionats per la mosca de la col i cucs filferro, però sense minvaments significatius. No obstant això, cal indicar l'aparició de clivelles en algunes arrels que sí que minvaven la qualitat i l'aspecte del producte, generalment en parcel·les associades a zones afectades per asfíxia radicular i excés de compactació del sòl. En esta comarca va acabar l'arrancada de naps amb una disminució general de la qualitat respecte a anys anteriors. Es van apreciar incidències puntuals de cuc filferro i mosca de la col, així com un cert nombre d'arrels amb problemes de malformacions.

Cogombre

- Alacant: en els hivernacles del Baix Vinalopó va continuar disminuint la disponibilitat de tall perquè la campanya es trobava en una fase molt avançada. En general, es va apreciar poca grandària dels cogombres.
- Castelló: a la fi de mes es van fer els últims talls de cogombre en la zona de la Plana Alta i, amb això, es va procedir a arrancar les plantacions per a començar a preparar les parcel·les per a la plantació futura d'hortícoles de primavera.

Julivert, celiandre i altres

- Alacant: va prosseguir el desenvolupament i la collita de les diferents espècies aromàtiques presents com ara coriandre, anet, menta, fenoll o julivert en diverses localitzacions com Albaterra o Pilar de la Horadada al Baix Segura o Crevillent i Elx al Baix Vinalopó.

Pimentó

- Alacant: als hivernacles de Pilar de la Horadada al Baix Segura es van fer les primeres plantacions i labors de col·locació d'aspres, amb la col·locació dels fils que han de suportar les plantes.

Tomaca

- Alacant: la quantitat de tomaca costellada es va reduir als hivernacles del Baix Segura i del Baix Vinalopó. Van destacar-hi els calibres G – GG i diferents graus de maduresa segons la data de recol·lecció. En general, la qualitat dels fruits va ser òptima. Al Baix Vinalopó, amb la baixada de les temperatures a mitjan mes, es va alentir la collita de la varietat Daniela amb un predomini del calibre GG i deficiències en el color. Durant l'última setmana, va tornar a augmentar la disponibilitat de producte i les tomaques es tallaven amb una maduresa òptima.
- Castelló: a la fi de mes es van dur a terme els últims talls de cogombre a la zona de la Plana Alta i, amb això, es va procedir a arrancar les plantacions per a començar a preparar les parcel·les per a la plantació futura d'hortícoles de primavera.

Carlota

- Alacant: al llarg del mes va acabar a l'Alt Vinalopó la recol·lecció de les parcel·les a l'aire lliure, al mateix temps que continuaven les plantacions sota manta tèrmica iniciades el mes anterior. Així, era visible l'emergència de les primeres plantes. La carlota collida, en general, va ser de qualitat bona. Cal assenyalar danys puntuals per nematodes i cuc filferro.

5.6 Cítrics

Mandariner

- Alacant: van prosseguir els talls de clemenules al Baix Segura i a la Marina Alta amb un percentatge elevat de fruits de calibres xicotets. Va concloure la collita de la clementina orogrande en l'últim terç del mes. En esta varietat també es va apreciar una proporció important de grandàries xicotetes. Va començar la collita de la mandarina híbrida clemenvilla o nova al Baix Segura, a la Marina Alta i a l'Alacantí amb un color apropiat i unes condicions òptimes de maduresa. A les parcel·les més precoces va començar la recol·lecció dels híbrids nadorcott, tangold i ortanique. Es van mantindre les aplicacions contra l'aranya roja i van acabar les destinades a combatre la mosca blanca. Es van iniciar les podes en clementiners ja recol·lectats.
- Castelló: durant les tres primeres parts del mes va continuar la campanya de la varietat clemenules sense parades gràcies a la climatologia i s'esperava que acabara a la fi del mes o passada la festivitat de Reis a les zones més tardanes. Els problemes d'aigües o pixat, que normalment patix la pell de la clemenules a conseqüència de la humitat per les precipitacions tardorenques, no es van donar gràcies a la sequedat climàtica predominant. A mesura que va transcórrer el mes, la previsió de duració de la collita de clemenules es va acurçar. Això es va deure al fet que en els últims dies de desembre el mercat exterior, destinació principal de la producció de la província, es va detindre sobtadament. Es van deixar de demandar cítrics xicotets. D'altra banda, quant a les mandarines híbrides, es van iniciar en la tercera setmana de desembre les operacions de recol·lecció de la tangold en algunes zones.
- València: es va constatar que la collita de clementines era superior a la prevista, la qual cosa allargava la campanya de clemenules, i va ocasionar que es retardara el començament de la collita de les mandarines híbrides com la clemenvilla. Les condicions meteorològiques estaven afavorint el bon estat de la pell en clementines, per la qual cosa es va mantindre la fruita al camp en comptes de conservar-la en magatzem.

Taronger

- València: es va constatar que la collita de clementines era superior a la prevista, la qual cosa allargava la campanya de clemenules, i va ocasionar que es retardara el començament de la collita de les mandarines híbrides com la clemenvilla. Va prosseguir la collita de la taronja navelina que a final de mes presentava un color apte per a comercialitzar-se. Paral·lelament, es van fer treballs de poda de les parcel·les ja recol·lectades d'esta varietat. Es van collir taronges sal·lustianes i red nàvel. En algunes de les plantacions de València late va començar l'aclarida manual de les taronges més xicotetes amb destinació a indústria. A més, cal destacar que en algunes de les plantacions de València late i de lane late es va observar el clevillat de la pell en alguns dels fruits més avançats de color.
- Castelló: durant la segona setmana del mes van començar els talls de les taronges del grup nàvel, com nàvel late i lane late, amb un cert avançament respecte a les dates habituals, en

les parcel·les que ja tenien els mínims exigits quant a l'estat de maduresa dels fruits. Esta situació es va deure a l'alta demanda dels mercats exteriors. Quant a la qualitat comercial de les taronges, es van apreciar danys pels vents dels mesos anteriors, per la qual cosa hi havia poca quantitat de taronges de primera qualitat. Es va iniciar a mitjan mes la recol·lecció de la taronja nàvel xocolate, varietat poc coneguda en el mercat nacional, que es caracteritza perquè la pell té un color entre verd i marró, que és el que li dona el nom a la varietat, i la destinació de la qual és íntegrament el mercat exterior.

- València: els vents forts i secs de la tardor havien produït una caiguda forta de taronja, que en alguns casos era recollida per a la indústria del suc. Va continuar durant el mes el tall de taronges del grup nàvel com navelina i Newhall, així com varietats comunes tipus sal·lustiana. En algunes parcel·les de taronges de les varietats lane late i València late, s'havien fet aplicacions de fitoreguladors per a la conservació de la pell que prolonga el temps de permanència de la fruita en l'arbre.

Llimera

- Alacant: es va registrar al desembre una activitat escassa de recol·lecció de la llima fina al Baix Segura. El mes va concloure amb el 27 % de la collita recollida. Amb el descens de les temperatures va millorar el color de la pell. Es van mantindre els tractaments contra l'aranya roja i es va detectar la presència puntual de pulvinària en algunes plantacions de llimeres de Los Montesinos.

Pomelo

- Alacant: va concloure el mes amb un 30 % de la producció de pomelo collida al Baix Segura. Va prosseguir la segona passada de les parcel·les més precoces amb predomini dels calibres 80-90 cm.

5.7 Fruiters de fruit carnós

Alvocat

- Alacant: va continuar la recol·lecció de la varietat Hass que es va iniciar el mes anterior a la Marina Alta i a la Marina Baixa. En esta última es va apreciar un ritme baix i un pes aproximat dels fruits entre 150 grams i 230 grams.
- Castelló: el cultiu de l'alvocat a la Plana Alta i a la Plana Baixa es va desenvolupar durant el mes de desembre amb plena normalitat. Va prosseguir el tall de la varietat Bacon, que s'utilitza principalment com a pol·linitzadora i, per tant, la producció resultant és més baixa. En els últims dies de desembre va començar la collita de la varietat Fuerte, mentres que l'estat fenològic de les varietats Hass i Lamb Hass es trobava al voltant del 90 % la grandària final. L'alvocat, fins a la data, és un cultiu amb poques plagues. Conseqüentment, amb un bon maneig, es pot aconseguir cultivar-lo sense residus. Actualment, la principal plaga d'este cultiu és l'àcar cristal·lí (*Oligonychus perseae*), que pot arribar a afectar fins al 90 % de l'àrea foliar. Este àcar provoca necrosi en els teixits i reduïx la capacitat fotosintètica de la fulla. La

varietat d'alvocat Hass és sensible a l'atac d'este àcar i és eficaç l'ús de depredadors naturals com ara els àcars fitoseids.

- València: al Camp de Morvedre la varietat Hass reunia al desembre les condicions per a començar a recol·lectar-se. Es constata una collita bona, especialment en la varietat Lamb Hass. A la Safor es va apreciar un augment en la superfície d'alvocat.

Albercoquer

- Alacant: a Alt Vinalopó i al Vinalopó Mitjà van seguir les labors de manteniment de les parcel·les d'albercoquer.

Caquier

- Castelló: va acabar durant el mes la campanya de caqui de l'Alt Palància.
- València: al Camp de Morvedre les poques plantacions que queden de caqui ja havien perdut la fulla i s'estava en condicions de fer la poda d'hivern. A l'Horta Sud, amb els arbres ja defoliats, la collita del caqui prosseguia i, a final de mes, encara quedava fruita en l'arbre gràcies als tractaments amb gibberel·lines, que escalonen la producció. Pel que fa a la Ribera Alta, a la zona d'Alzira el període de recol·lecció havia sigut més curt de l'habitual. El minvament de rendiments, junt amb la climatologia, amb absència de pluges, havia permés acabar la campanya abans del 15 de desembre. A la zona de Carlet la grandària de la fruita havia sigut bona, encara que les últimes parcel·les que es van collir havien presentat una qualitat més baixa de la fruita a conseqüència dels vents intensos de mes anterior. Per a reduir l'inòcul de *Mycosphaerella nawae* va començar la crema de fulles com a mesura cultural i, en altres casos, es va procedir a triturar-les amb una labor superficial. A la Canal de Navarrés i a la Vall d'Albaida es van iniciar les labors de poda del cultiu.

Cirerer

- Alacant: es van dur a terme labors de poda i manteniment, així com tractaments fitosanitaris que, com en el cas de l'Alt Vinalopó, se centraven en compostos de coure. Estos van ser aplicats amb un cert retard respecte a altres anys a causa de la permanència del fullatge per l'escassetat de fred. Al Comtat, a l'Alcoià, així com a la Marina Alta es van observar diferents desequilibris fisiològics en alguns dels arbres, com ara flors i fruits recentment quallats que amb les baixes temperatures no arribaven a desenvolupar-se.
- Castelló: la baixada gradual de les temperatures nocturnes el mes de desembre va afavorir l'entrada en parada vegetativa en les zones que havien tingut una floració i un quallat de fruits extemporanis.

Prunera

- Alacant: en les àrees productores principals van continuar les labors de manteniment de les parcel·les de prunera amb vista a la pròxima campanya.

Magraner

- Alacant: en les parcel·les del Baix Vinalopó, del Baix Segura i de l'Alacantí van prosseguir els treballs de poda i es van apreciar les gemmes d'hivern el mes de desembre.

Figuera

- Alacant: al Baix Segura i al Baix Vinalopó es van mantindre les podes. Es va poder observar l'inici de la brotada de les varietats més precoces afavorida pels dies càlids de l'inici de mes.

Pomera

- Alacant: una vegada finalitzada la campanya de la poma Fuji i de les perellones a l'Alcoià, a l'Alt Vinalopó i a la Marina Alta, el mes de desembre es van fer podes i tractaments fitosanitaris de fulla a base de coure.
- València: al Racó d'Ademús havia conclòs la recol·lecció de les varietats tradicionals de poma, que es van veure danyades per les gelades primaverals i per plagues com la mosca de la fruita, que en van afectar la qualitat i la producció.
- Castelló: en el cultiu de fruiters de llavor com la pomera l'estat fenològic observat durant desembre va ser el de repòs vegetatiu. L'escassetat prolongada de precipitacions va començar a ser preocupant.

Bresquillera, nectariner i paraguaià

- Alacant: a l'Alt Vinalopó i al Vinalopó Mitjà van prosseguir les labors de manteniment de les parcel·les.
- València: a la Ribera Alta les bresquilleres es trobaven sense fulles. Des de principi de desembre, sobretot en les varietats primerenques i extraprimerenques, s'havien iniciat les labors de poda de formació per a les plantacions joves i de poda de manteniment i de fructificació en les plantacions adultes, en les quals es du a terme una aclarida i un equilibri del brancatge. En la majoria de les parcel·les es va dur a terme el picat de la poda, incorporant-la al sòl o mitjançant una coberta en el sòl que reduïx l'erosió.
- Castelló: estos fruiters es trobaven al desembre en repòs vegetatiu. L'escassetat prolongada de precipitacions va començar a ser preocupant per la dificultat perquè els arbres acumulen reserves per a la pròxima campanya.

Nisprer

- Alacant: a la Marina Baixa van continuar les podes i es van fer aclarides en les parcel·les més precoces. Es va observar un retard general del cultiu d'uns deu dies respecte al que és habitual.

- Castelló: el nispro va prosseguir el desenvolupament sense incidències i presentava una bona floració a l'Alt Palància.

Perera

- Alacant: a l'Alt Vinalopó les labors en pereres es van centrar en tractaments fúngics a base de coure.
- Castelló: l'estat fenològic el mes de desembre va ser el de repòs hivernal.

5.8 Fruiters de fruita seca

Ametler

- Alacant: amb la parada vegetativa del cultiu, la tònica general va ser la realització de podes, reposició de plantes, així com labors de condicionament del terreny.
- Castelló: els ametlers, en algunes zones de la província, a principi de desembre encara conservaven part del fullatge que havien desenvolupat a conseqüència de les condicions climatològiques inusuals de l'últim trimestre de l'any. Esta brotada inusual podria tindre conseqüències negatives, ja que l'arbratge ha gastat reserves innecessàries i afrontaran la floració més debilitats. A poc a poc, les temperatures es van normalitzar i els arbres van entrar en l'estat fenològic propi de l'estació, 00 (gemmes d'hivern). La campanya de l'any 2023 s'ha caracteritzat pel calibre baix aconseguit pels fruits i per la disminució dels rendiments del gra. A les comarques del sud de la província el descens de la producció va ser rellevant, mentres que a les comarques del prelitoral més al nord, la collita ha estat més pròxima a la normalitat. Es van iniciar les labors de poda, que faciliten el repòs dels arbres per a la pròxima brotada.
- València: a l'Horta Nord es feien labors de poda i en sòls de textura franca i francoarenosa, llaurades superficials. A l'Horta Sud el procés de pèrdua de la fulla no s'havia completat, excepte en les zones més fredes de Montserrat i Riba-roja de Túria. Per això es van apreciar rebrotades. Al Camp de Túria, als Serrans i a la Plana d'Utiel-Requena els ametlers es trobaven en estat fenològic 00-A (gemmes d'hivern). L'ametler, el cultiu més representatiu del secà del Racó d'Ademús, havia acabat la campanya amb uns minvaments importants en la quantitat i en la qualitat de l'ametla. A la Vall d'Albaida els arbres es trobaven en parada hivernal i s'estaven acabant els treballs de poda.

Avellaner

- Castelló: durant el mes de desembre pràcticament va acabar la recol·lecció de les avellanes i el cultiu va entrar en parada hivernal. A final de mes es van iniciar les labors de manteniment, que es realitzaran abans que comence la brotada de primavera. La producció va ser més baixa del que s'esperava, a causa de les temperatures altes del mes d'agost, que van impedir que el fruit aconsegua calibre, i també l'ompliment es va veure ressentit. Els rendiments van baixar, sobretot, en la varietat negreta. En camp es va apreciar el desenvolupament dels aments de les flors masculines pol·linitzadores i es van observar els primers botons de la flor femenina. Els aments ja es veien enguany en els mesos d'octubre i novembre. És important la

sincronització en esta pol·linització dioica, ja que, si no és òptima, la fecundació pot disminuir i, per tant, la collita seria menor, com ja va ocórrer en la campanya 2022, en aquell cas per les humitats permanents. Esta estratègia de pol·linització per l'aire es farà a l'hivern, moment en què l'avellaner, espècie caducifòlia, no té fulles, de manera que estos apèndixs no entorpisquen l'arribada del pol·len als pistils.

Anouer

- Castelló: es van iniciar les labors de poda en l'anouer. En esta tasca es procedix a eliminar les branques malaltes o danyades. Al seu torn, amb la poda es facilita l'entrada de llum i ventilació de la copa per a afavorir la fotosíntesi i reduir la presència d'humitats i així previndre l'aparició de malalties fúngiques. La campanya 2023 es va caracteritzar per la baixada de producció a conseqüència dels danys per cremades del sol de ponent i pels baixos rendiments en les anous a causa de la sequera.

5.9 Vinya

Vinya de taula

- Alacant: al Vinalopó Mitjà va concloure en els últims dies del mes la collita de la varietat Aledo, amb la qual cosa va acabar la temporada de raïm de taula a la comarca. Cal assenyalar els problemes significatius de cotonet, arna, mosquit verd, així com puntuals d'oïdi que van provocar minvaments. De la mateixa manera, en la resta de les comarques productores, una vegada acabada la recol·lecció de les últimes parcel·les i amb la defoliació dels ceps, els treballs es van centrar en les podes i el manteniment de les parcel·les.

Vinya de vinificació

- Alacant: una vegada acabada la verema de les varietats més tardanes, i amb la caiguda de la fulla, van prosseguir, al desembre, tasques de manteniment.
- Castelló: a l'Alt Maestrat i al Baix Maestrat, zona productora principal de la província, la vinya es trobava al desembre en repòs hivernal i es van mantindre les labors de poda.
- València: al Camp de Túria, als Serrans i a la Plana d'Utiel-Requena l'estat fenològic de la vinya era 01-A (parada hivernal). Després de la finalització de la verema, havien començat els treballs de poda a la Vall d'Albaida.

Vivers de vinya

- Alacant: al llarg del mes va acabar la collita dels planters de vinya i es van condicionar les parcel·les.

5.10 Olivar

- Alacant: a l'Alt Vinalopó va continuar la recol·lecció iniciada el mes anterior, i que estava previst que s'allargara fins a mitjan gener o, fins i tot, més enllà segons la zona. En general, la qualitat de l'oli estava sent bona, però amb uns rendiments baixos. A més, la falta de

producció va propiciar que s'agafaren tant varietats primerenques com tardanes quasi al mateix temps. Al Comtat i a l'Alcoià va prosseguir la collita, va començar l'eliminació de pollissos i es van fer aplicacions puntuals de compostos cúprics. Per la seua banda, al Vinalopó Mitjà es va donar per conclosa la collita amb anterioritat respecte d'altres anys. La quantitat d'oliva recollida va ser molt baixa. A la Marina Alta va acabar la collita en les zones interiors i es va ultimar la de les plantacions més pròximes al litoral. Malgrat la falta de precipitacions i de les temperatures altes, la quantitat d'oliva va ser bona, però amb uns rendiments en oli inferiors a la mitjana. Va finalitzar la campanya al Baix Vinalopó, amb uns resultats molt desiguals segons la zona, així com al Baix Segura, i en la majoria de les plantacions de l'Alacantí, on tan sols quedaven per agafar algunes parcel·les a la zona de la Torre de les Maçanes.

- **Castelló:** la persistència de temperatures altes i l'escassetat de pluges, que es va prolongar durant el mes, va afectar la qualitat dels fruits que quedaven per collir. Esta situació va provocar una reducció de la grandària de les olives, ja que les oliveres van haver de recórrer a l'aigua emmagatzemada en els fruits per a sobreviure. A més, en àrees amb humitat alta relativa es va observar el desenvolupament del fong *Colletotrichum gloeosporioides*, que causa l'antracnosi de l'olivera, coneguda comunament com l'*oliva sabonosa*. Això va depreciar la qualitat de l'oli. A més, estes condicions climàtiques van afavorir el desenvolupament d'una generació addicional de la mosca de l'olivera, la qual cosa va provocar més picades. Això es va agreujar pel fet que no es van poder realitzar tractaments fitosanitaris, ja que encara es trobaven en el període de recol·lecció de les olives. Quant a la qualitat del producte, no va complir les expectatives. A més, certes varietats d'olives van mostrar un rendiment inferior, ja que la polpa va tindre dificultats per a alliberar els greixos. Este factor, junt amb les condicions climàtiques adverses, va contribuir a una qualitat menor general de l'oli.
- **València:** al Camp de Túria, als Serrans i a la Plana d'Utiel-Requena les oliveres es trobaven en estat fenològic 89-J2 (enervat complet. Maduració) i estaven en plena campanya de collita d'olives. A l'Horta Sud prosseguia la recol·lecció i predominava a la zona la varietat *villalonga*. A partir de la segona mitat del mes, més freda, van començar les labors de poda i manteniment. A la Canal de Navarrés i a la Vall d'Albaida havia acabat la collita al llarg del mes.

5.11 Garrofera

- **Alacant:** es va observar l'inici del desenvolupament de les baines en les diferents comarques, al mateix temps que es realitzaven podes en les parcel·les on no es van efectuar el mes anterior.
- **Castelló:** el desenvolupament de les flors durant el mes de desembre va estar condicionat per la falta de pluges. Esta escassetat de precipitacions va fer témer pel quallat de moltes de les flors i pel fet que no arribaren a bon terme pels símptomes d'estrés hídric que va començar a mostrar este cultiu típic de parcel·les de secà.

- **València:** a l’Horta Nord es feien labors hivernals al desembre. A l’Horta Sud també es van dur a terme labors i abonats lleugers. Al Camp de Túria les garroferes es trobaven en l’estat fenològic 60-69 (inflouescència femenina i desenvolupament).

5.12 Pastures

El mes d’octubre de 2023 es va iniciar el Pla 2023 de l’assegurança de compensació de pastures d’Agroseguro, que es fonamenta en el mesurament de l’índex de vegetació (NDVI) mitjançant teledetecció. L’NDVI mesura la quantitat i el vigor de la vegetació present a la superfície; el seu valor està relacionat amb el nivell de l’activitat fotosintètica. No té en compte altres indicadors de sequera (pluviometria, humitat del sòl...), encara que hi estiga relacionat. El nom de les comarques és l’utilitzat per Agroseguro, que correspon a la comarcalització agrària del MAPA. La informació d’este índex es pot consultar en l’enllaç següent: [NDVI](#).

En finalitzar el mes de desembre l’índex de vegetació havia patit un empitjorament important respecte al mes anterior i es trobava en l’estrat 2 a la comarca alacantina Marquesat i per davall de la mitjana a les comarques alacantines Meridional i Muntanya, a la comarca Palància de la província de Castelló i a les comarques valencianes d’Alt Túria, Enguera i la Canal, Requena-Utiel, Sagunt i la Vall d’Aiora.

En el quadre següent es pot apreciar l’evolució d’este índex en les tres desenes del mes de desembre en cada una de les comarques de la Comunitat Valenciana:

	dic-23		
PROVINCIA DE ALICANTE			
CENTRAL			
MARQUESADO			
MERIDIONAL			
MONTAÑA			
VINALOPÓ			
PROVINCIA DE CASTELLÓN			
ALTO MAESTRAZGO			
BAJO MAESTRAZGO			
LA PLANA			
LITORAL NORTE			
LLANOS CENTRALES			
PALANCIA			
PEÑAGOLOSA			
PROVINCIA DE VALENCIA			
ALTO TURIA			
CAMPOS DE LIRIA			
ENGUERA Y LA CANAL			
GANDIA			
HOYA DE BUÑOL			
HUERTA DE VALENCIA			
LA COSTERA DE JÁTIVA			
REQUENA-UTIEL			
RIBERAS DEL JÚCAR			
RINCÓN DE ADEMUZ			
SAGUNTO			
VALLE DE AYORA			
VALLES DE ALBAIDA			

Por encima de la media

Entre la media y el estrato 2

En estrato 2

En estrato 4

Fuente: <https://www.agroseguro.es/indices/agro.pastos.controlx.PastosSeleccionFiltros>

Quadre 6. Índex de vegetació d’Agroseguro. Assegurança de compensació de pastures⁵

6. Annexos

6.1 Índex de quadres

Quadre 1. Temperatures i precipitacions mitjanes ¹	4
Quadre 2. Situació dels embassaments ³	9
Quadre 3. Índex d'escassetat a la conca del Xúquer. Evolució mensual ⁴	11
Quadre 4. Índex d'escassetat a la conca del Segura. Evolució mensual ⁴	12
Quadre 5. Indicadors de sequera prolongada a la capçalera del Tajo. Evolució mensual ⁴	13
Quadre 6. Índex de vegetació d'Agroseguro. Assegurança de compensació de pastures ⁵	31

6.2 Índex de gràfics

Gràfic 1. Temperatures mitjanes diàries ¹	5
Gràfic 2. Precipitació diària i acumulada ²	6
Gràfic 3. Estat de la reserva hidràulica a la conca del Xúquer ³	10
Gràfic 4. Estat de la reserva hidràulica a la conca del Segura ³	12
Gràfic 5. Estat de la reserva hidràulica en el subsistema Entrepeñas-Buendía ³	14

6.3 Índex de mapes

Mapa 1. Precipitació acumulada ²	6
Mapa 2. Reserva d'humitat del sòl ²	7
Mapa 3. Índex de precipitació estandarditzat ²	8
Mapa 4. Sequera prolongada per UTS a la conca del Xúquer ⁴	11
Mapa 5. Escenaris d'escassetat per UTE a la conca del Xúquer ⁴	11
Mapa 6. Sequera prolongada per UTS a la conca del Segura ⁴	13
Mapa 7. Escenaris d'escassetat per UTE a la conca del Segura ⁴	13
Mapa 8. Sequera prolongada per UTS a la conca del Tajo ⁴	14
Mapa 9. Escenaris d'escassetat per UTE a la conca del Tajo ⁴	14

6.4 Índex de fonts

¹ Font: Elaboració pròpia amb dades de la xarxa SIAR.

² Font: AEMET. Ministeri per a la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic.

³ Font: *Butlletí hidrològic setmanal*. Ministeri per a la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic.

⁴ Font. Informe mensual de seguiment de la situació de sequera i escassetat. Ministeri per a la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic.

⁵ Font: Agroseguro. Índex de vegetació de l'assegurança de pastures.